

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR
DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729 5, 6, 10, 12, 14, 15, 19, 20, 21, 24 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR 18 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO
PROJEKTO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
(TAP NR. 18-1090(2), 18-1086(2), 18-1099, 18-1098(2), 18-1097, 18-1096, 18-1095, 18-1094(2), 18-
1093, 18-1092, 18-1091, 18-1089, 18-1088(2), 18-1087(2)) (TAIS NR. 18-5712(3), 18-5715(3), 18-8552,
18-8542(2), 18-8544, 18-8551, 18-8546, 18-8549(2), 18-8543, 18-8550, 18-8548, 18-8553, 18-8545(2),
18-8547(2))**

2018-08-27 Nr. NV-2254

Vilnius

Projektų rengėjas: Finansų ministerija.

Projektų tikslas: Siekiama sukurti valstybinio turto efektyvaus centralizuoto valdymo sistemą.

Dabartinė situacija:

Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatyta iki 2020 metų pabaigos perduoti 100 proc. administracinio valstybės nekilnojamojo turto (toliau – VNT) valdyti centralizuotai. Tačiau formalus administracinio VNT perdavimas vienam valdytojui nėra galutinis tikslas. Siekiama pereiti prie naujos administracinio VNT centralizuoto valdymo sistemos, kuri būtų paremta sutartiniais nuomos, o ne panaudos ir paslaugų teikimo santykiais, nes pasiekti, kad valstybės įstaigos būtų aprūpintos jų poreikius ir administracinio VNT naudojimo efektyvumo rodiklius atitinkančiu turtu, perskirstyti naudojamą administracinį VNT, kad jis būtų maksimaliai išnaudotas, įvertinti ir kaštų ir naudos analize pagrįsti administracinio VNT kokybei pagerinti ar VNT atnaujinti skiriamas valstybės lėšas, taip pat pasiekti masto ekonomiją, atliekant bendrąjį administracinio VNT valdymo ir priežiūros funkciją, galima tik maksimaliai centralizavus VNT, konsolidavus bendrąjį šio turto valdymo ir priežiūros funkciją ir užtikrinus visų centralizuoto valdymo veiklų tinkamą finansavimą. Planuojama, kad iki 2020 metų, kol bus pasiektas maksimalus centralizavimo lygis, šio turto valdymo išlaidos sumažės ne mažiau kaip 10 procentų.

Pakeisti Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme ir kituose įstatymuose nustatytą valstybės turto panaudos teisinį reguliavimą yra dar viena Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonė. Įstatyme yra išvardyti panaudos subjektai, kuriems valstybės ar savivaldybių turtas gali būti perduotas neatlygintinai naudotis panaudos sutarties pagrindu. Mažesnė panaudos subjektų dalis yra viešojo sektoriaus subjektai (biudžetinės įstaigos, viešosios įstaigos, kurių dalininkė arba savininkė yra valstybė ar savivaldybės), o likusi, didžioji dalis – neviešojo sektoriaus subjektai: juridiniai asmenys, turintys socialinės įmonės statusą, viešosios įstaigos – mokyklos ir muziejai, kuriuose valstybė ar savivaldybės nėra dalininkės, asociacijos, labdaros ir paramos fondai, profesinių sąjungų susivienijimai, politinės partijos, taip pat kiti subjektai, jeigu panaudos teisė jiems numatyta kituose įstatymuose, tarptautinėse sutartyse ar tarptautiniuose susitarimuose. Pastebėta, kad panaudos teisė, kaip turto valdymo priemonė, sudaro prielaidas manyti, kad valstybinis turtas vis dar yra nemokamas, niekam nekainuoja. Vertinant poveikį konkurencijai ir valstybės pagalbą, panauda šalia visuomenei naudingos veiklos ir ūkine veikla užsiimantiems subjektams (arba tik ūkine veikla užsiimantiems subjektams) suteikia privilegijas arba diskriminuoja (gali diskriminuoti) atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir sudaro nevienodas konkurencines sąlygas tam tikroje rinkoje veikiantiems subjektams.

Tobulinti savivaldybių turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo paskatino Valstybės kontrolės ataskaitose ir Specialiųjų tyrimų tarnybos keliose antikorupcinio vertinimo išvadose pateiktos rekomendacijos.

Valstybės kontrolė pažymėjo, kad 25 procentai savivaldybėms perduoto valstybės turto, kurį savivaldybės nurodė ketinančios panaudoti savo savarankiškosioms funkcijoms vykdyti, nėra naudojama tam tikslui, dėl kurio valstybės turtas buvo perduotas, ir, įtraukus į savivaldybių nekilnojamojo turto pardavimo sąrašus, turtas buvo parduodamas aukcione. Valstybės kontrolė rekomendavo Vyriausybei teisės aktuose maksimaliai apriboti VNT perdavimą savivaldybių nuosavybėn ir rekomendavo sudaryti sąlygas tikslingam jo panaudojimui.

Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacijos sietinos su savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto teisinio reguliavimo tobulinimu ir siekiu, kad savivaldybių turtas būtų valdomas įstatyme aiškiai apibrėžiant pagrindines savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo sąlygas, savivaldybės institucijų įgaliojimus priimančioms sprendimus dėl turto valdymo. Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacijos apima savivaldybių turto panaudos, nuomos, patikėjimo teisės teisinį reguliavimą.

Projektų esmė:

Teikiamų įstatymų projektų pakeitimus galima suskirstyti į tris pagrindines dalis:

- valstybės nekilnojamojo turto centralizuoto valdymo pokyčiai;
- valstybės ir savivaldybių turto panaudos teisinio reguliavimo pokyčiai;
- savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto teisinio reguliavimo tobulinimas.

Numatomi šie esamo reglamentavimo esminiai pokyčiai:

– reikšmingai sumažintas valstybės ir savivaldybių nekilnojamojo turto panaudos gavėjų ratas - siūloma pereinamuoju laikotarpiu (iki bus įvertintos visiško panaudos atsisakymo galimybės ir laipsniškai pereita prie viešųjų paslaugų teikimo perdavimo nevyriausybiniams organizacijos ir bendruomenėms) šiuo metu esančias panaudos galimybes palikti tik asociacijoms, vienijančioms socialinę atskirtį patiriančias visuomenės grupes ir vykdančioms veiklas socialinėje srityje. Atsisakoma valstybės nacionalinio saugumo stiprinimo srities, kurioje veiklą, sietiną su valstybės nacionalinio saugumo stiprinimu, kaip jis apibrėžtas įstatymu, vykdo tik viena asociacija - Šaulių sąjunga, o jai galioja specialus įstatymas, leidžiantis panaudą;

– numatomas racionalesnis valstybės nekilnojamojo turto perdavimas savivaldybėms bei teisinio reguliavimo pokyčiai savivaldybių panaudos, nuomos ir patikėjimo srityse - perduodant VNT savivaldybių nuosavybėn, toks turtas turės būti pripažintas nereikalingu valstybės funkcijoms atlikti ir Vyriausybė nustatys papildomas savivaldybės prašymą pagrindžiančias sąlygas, kurios užtikrins, jog valstybės turtas būtų panaudotas tai savivaldybės funkcijai, dėl kurios jis yra perduodamas, atlikti;

– naujuoju įstatymų paketu siūloma pereiti prie naujo administracinio VNT centralizuoto valdymo modelio - nuomos santykių; administracinio VNT nuompinigių skaičiavimas iš esmės nesikeis, todėl planuojama, kad iš viso iki 2020 metų pabaigos perduoto centralizuotai valdyti administracinio VNT, kurio plotas yra apie 723 tūkst. kv. metrų, nuompinigių dydis metams (pradedant 2021 metais) sudarys apie 10 mln. eurų, iš kurių nusidėvėjimo sąnaudos - iki 8 mln. eurų;

– daugiau įgaliojimų suteikiama VĮ Turto bankui – įtvirtinamas centralizuotai valdyti perduoto administracinio VNT atnaujinimas. Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas, būdamas jam perduoto administracinio VNT valdytoju, turės aprūpinti šio turto naudotojas - valstybės įstaigas (įskaitant Vyriausybę) - jų funkcijoms reikalingu ir poreikius atitinkančiu turtu. Detaliai nustatomi atnaujintino administracinio VNT požymiai. VĮ Turto banko valdyba tvirtins atnaujinimo projektus, išskyrus 10 mln. eurų vertę viršijančius atnaujinimo projektus, kuriuos tvirtins Vyriausybė. Galės būti tvirtinami tik tie atnaujinimo projektai, kurie turės nedeficitinį

biudžetą ir finansavimą, aiškiai nustatytus finansavimo šaltinius, pardavimo strategiją ir parduodamo turto apimtį, įvertintas atnaujinimo projekto rizikas. Taip pat nustatoma pareiga VI Turto bankui užtikrinti turto priežiūros paslaugas ir kokybę.

Derinimas:

Įstatymų projektai buvo pateikti išvadoms gauti visoms ministerijos, VI Turto bankui, Nacionalinei teismų administracijai, Nacionalinei žemės tarnybai, Lietuvos savivaldybių asociacijai. Finansų ministerijoje 2018-06-20 įvyko tarpinstitucinis pasitarimas įstatymų projektų nuostatomis aptarti. Parengta derinimo pažyma yra tik dėl tų pastabų, kurias institucijos prašė išsamiau paaiškinti.

Rengiant projektus atsižvelgta į Valstybės kontrolės, Konkurencijos tarybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos išvadas ir rekomendacijas bei derinimo metu pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Specialiųjų tyrimų tarnyba pateikė teigiamą antikorupecinio vertinimo išvadą.

Teikiami projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė dėl patikslintų projektų pastabų neturi.

Įstatymų projektai buvo aptarti 2018-08-07 Tarpinstituciniame pasitarime, kuriame iš esmės jiems pritarta ir nutarta juos teikti svarstyti Vyriausybės pasitarime, tačiau visgi nuspręsta papildomai išnagrinėti galimybes išsaugoti valstybės turto panaudos galimybes egzilio sąlygomis veikiančioms aukštosioms mokykloms, taip pat plačiau įvertinti valstybės turto suteikimo panaudos pagrindais tarptautinėms mokykloms (kaip paramą jų veiklai Lietuvoje). Todėl nuspręsta atitinkamas nuostatas (jų alternatyvas) papildomai aptarti Tarpinstituciniame pasitarime.

Finansų ministerija parengė ir teikia tris alternatyvas šio klausimo sprendimui:

- 1) nustatyti specialiaame įstatyme (Mokslo ir studijų įstatyme) panaudos galimybę egzilio sąlygomis veikiančiai aukštajai mokyklai (šiai alternatyvai ministerija teikia prioritetą);
- 2) papildyti Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą ir įrašyti atskira eilute panaudos galimybę egzilio sąlygomis veikiančioms aukštosioms mokykloms;
- 3) palikti įstatyme *status quo*, tokiu atveju panaudos galimybė išliktų visoms viešosioms įstaigoms – mokykloms.

Taip pat 2018-08-27 gautos Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabos dėl projektų paketo.

Atitiktis Vyriausybės programai:

Teikiamais įstatymų projektais įgyvendinama Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa ir jos įgyvendinimo plane nurodytas prioritetinis darbas – sukurti ir įdiegti valstybinio turto efektyvaus centralizuoto valdymo sistemą.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytume svarstyti Vyriausybės pasitarime, prieš tai aptarus Tarpinstituciniame pasitarime Finansų ministerijos pateiktas alternatyvas dėl turto panaudos galimybių egzilio sąlygomis veikiančioms aukštosioms mokykloms bei papildomai gautas Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabas dėl projektų paketo.

Patarėjas

Vaclovas Medišauskas, tel. 8 706 63 814, el. p. vaclovas.medisauskas@lr.lt

